

Skatteutskottets betänkande**1980/81:29****om traktamentsbeskattning m. m.**

I detta betänkande behandlas tre motioner angående traktamentsbeskattning m. m.

Motionerna

1980/81:418 av Runc Torwald (c) och Karl-Eric Norrby (c)

I motionen hemställs att riksdagen hos regeringen anholder att åtgärder vidtas i enlighet med vad i motionen anförts för att åstadkomma en rättvisare beskattning av uppburna traktamenten, rescersättningar m. m.

1980/81:1142 av Kerstin Andersson i Hjärtum (c)

I motionen hemställs att riksdagen beslutar om generell skyldighet för alla arbetsgivare att lämna uppgift om utbetalt traktamente.

1980/81:1148 av Märta Fredrikson m. fl. (c)

I motionen hemställs att riksdagen uttalar och hos regeringen begär förslag om att extra kostnader som uppstått för löntagare på grund av Almöbroraset skall kunna inräknas i de kostnader som medför rätt till avdrag för inkomstens förvärvande.

Gällande bestämmelser*Ökade levnadskostnader*

Den som gör tjänsteresor utanför sin vanliga verksamhetsort har enligt 33 § och punkt 3 av anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen (1928:370) – KL – i regel rätt till avdrag för kostnaden för själva resan och också för ökade levnadskostnader i form av kostnader för hotellrum, merkostnader för måltider m. m. Avdrag för ökade levnadskostnader medges emellertid inte enbart på grund av att den skattskyldige har sitt arbete på annan ort än den där han har sin bostad. Om han bosätter sig utanför arbetsorten eller tar anställning på annan ort än där han är bosatt, medges avdrag endast om anställningen avser en kortare tid eller skall bedrivas på flera olika platser eller det av annan anledning inte kan ifrågasättas att han skall flytta till arbetsorten. Vid s. k. dubbel bosättning kan avdrag medges om det med tanke på makes förvärvsverksamhet, svårighet att anskaffa familjebostad eller annan jämförlig omständighet inte skäligen kan ifrågasättas att familjen skall flytta till den skattskyldiges bostadsort.

Om kostnadsersättning utgått gäller särskilda regler som är olika för statlig och enskild tjänst (32 § 3 mom. och punkt 4 av anvisningarna till 32 § KL). Statlig kostnadsersättning skall i regel inte tas upp som inkomst. Avdrag får å andra sidan inte göras för motsvarande kostnader, även om dessa överstiger ersättningen. I fråga om enskild tjänst är principen däremot att ersättningen skall tas upp som inkomst och avdrag medges för omkostnaderna.

Med statlig kostnadsersättning jämföras motsvarande ersättning från kommuner, hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser. Även ersättning från andra offentliga institutioner än de nu nämnda kan förklaras jämförbar med statliga traktamenten. Enligt uttryckliga bestämmelser i punkt 5 av anvisningarna till 32 § KL förstås med statlig resekostnads- och traktamentsersättning vad som enligt resereglementet med flera författningar eller särskilt av regeringen eller vederbörlig myndighet meddelat beslut utgår såsom resekostnads- och traktamentsersättning för förrättning i statens ärenden på annan ort än bostads- eller stationsorten.

Beträffande resekostnadsersättning i form av traktamente i enskild tjänst gäller särskilda bestämmelser i punkt 3 av anvisningarna till 33 § KL. Dessa bestämmelser innebär att de ökade levnadskostnaderna vid tjänsteresor utanför den vanliga verksamhetsorten utan närmare utredning skall anses ha uppgått till belopp motsvarande traktamentet, dock högst till ett s. k. normalbelopp som motsvarar högsta dygnstraktamente enligt statens allmänna resereglemente. Normalbeloppet fastställs av riksskatteverket (RSV) för varje kalenderår.

Statlig eller kommunal myndighet är inte skyldig att lämna kontrolluppgift beträffande icke skattepliktig kostnadsersättning. Enskild arbetsgivare skall däremot i kontrolluppgift ge specificerade upplysningar om samtliga förrättningar som arbetstagaren haft under året och de traktamentsbelopp som utgått. Traktamenten som inte överstiger 500 kr. eller inte avser mer än 24 förrättningsdagar per år får dock redovisas genom kryssmarkering, och detsamma gäller om dispens medgetts från uppgiftsskyldigheten.

Normalbeloppen för kalenderåret 1981 framgår av följande uppställning (RSV Dt 1981:8).

Förrättningens art	Avdrag medges med	Avdragets fördelning		
		Bo- stad	Kost	Diverse småut- gifter
Korttidsförrättning samt första 15 dygnen av varje långtidsförrättning	180	55	120	5
Långtidsförrättning fr. o. m. 16 dygnet	108	33	72	3
Endagsförrättning som varat mer än 4 men ej mer än 10 timmar i följd	36	–	36	–
Endagsförrättning som varat mer än 10 timmar i följd	72	–	72	–

Traktamentsbeskattningssakkunniga (B 1978:02) fick i början av 1978 i uppdrag att göra en genomgripande översyn av beskattningsreglerna för traktamenten och resekostnadsersättningar. I utredningsuppdraget ingår att göra skattereglerna så långt möjligt neutrala i den meningen att beskattningsresultatet blir detsamma vid samma slag av tjänsteresor.

En annan utgångspunkt för utredningens arbete bör vara att söka begränsa den skattemässiga hänsynen till kostnader i samband med tjänsteresor till sådana utgifter som kan sägas innebära en verklig fördyring för den anställda. Kommittén skall även pröva frågan om beskattning av olika slags reseför-
måner som medges utan att fråga är om tjänsteresor i vanlig mening.

Utskottet har vid senare års behandling avstyrkt motionsyrkanden om ändrad traktamentsbeskattning med hänvisning till pågående utredningsarbete, senast i sitt betänkande SkU 1979/80:39.

Bilresor mellan bostad och arbetsplats

Kostnader, som uppkommer på grund av att den skattskyldige har sitt arbete på annan ort än där han är bosatt, anses i princip som en ej avdragsgill levnadskostnad. Enligt punkt 4 av anvisningarna till 33 § KL medges emellertid avdrag för skälighetskostnad för resor till och från arbetsplatsen. Riksskatteverket utfärdar varje år särskilda föreskrifter om detta avdrag. I fråga om bilresor till och från arbetet grundas dessa föreskrifter på följande principer, som antogs år 1969 (prop. 1969:29, BeU 1969:31). Avdraget skall beräknas enligt en schablon på grundval av genomsnittliga kostnader för mindre bil. Hänsyn tas till kostnader, som direkt beror på vägsträckan (milbundna kostnader) och till övriga kostnader för bilen (årsbundna kostnader). De genomsnittliga årsbundna kostnaderna för en mindre bil fördelas mellan resor till och från arbetsplatsen och annan körning med hänsyn till en genomsnittlig årlig körsträcka mellan bostad och arbetsplats av

1 000 mil och privat 1 300 mil. I enlighet härmed beräknas avdraget för de årsbundna kostnaderna till 1/2 300 av årsbeloppet för sådana kostnader för varje körd mil intill 1 000 mil. För körsträckor därutöver tas hänsyn endast till milbundna kostnader. Om den privata körsträckan inte uppgår till 1 300 mil eller om körsträckan till och från arbetet är längre eller kortare än 1 000 mil innebär schablonen att en större del av de årsbundna kostnaderna hänförs till privatkörning än vad som skulle ha blivit fallet vid en direkt proportionering mellan de olika slagen av körning.

Riksskatteverkets föreskrifter i ämnet för 1981 års taxering (RSV Dt 1980:15) innebär att som skälighetskostnad i regel bör anses lägsta avgift för resor med tillgängligt allmänt kommunikationsmedel. Har den skattskyldige använt bil bör emellertid skälighetsavdrag medges för bilkostnaden om vägvärdet uppgår till minst en halv mil och om det av omständigheterna klart framgår, att användandet av bil i stället för allmänt kommunikationsmedel regelmässigt medför en tidsvinst av minst en och en halv timme sammanlagt för fram- och återresan.

Vid beräkning av tidsvinsten bör hänsyn tas även till den tid som går åt för att uppsöka parkeringsplats och gå till och från parkeringsplatsen samt till den trafikintensitet som råder vid den tid då resan företas. Däremot beaktas inte tidsvinst som beror på att den skattskyldige, i syfte att undvika körning under rusningstid, kommer till eller lämnar arbetsplatsen (arbetsorten) vid annan tidpunkt än vad som är motiverat med hänsyn till arbetstidens förläggning. För skattskyldig med flera fasta arbetsplatser eller med flera arbetspass per dygn är det den sammanlagda tidsvinsten per dygn genom att använda bil mellan bostad och arbetsplats som avses.

Den som regelmässigt använder bil i tjänsten bör enligt föreskrifterna medges avdrag för bilkostnader för resor mellan bostad och den fasta arbetsplatsen oavsett avståndet och tidsvinsten.

Om allmänt kommunikationsmedel saknas gäller bl. a. att skälighetsavdrag för bilkostnader medges oavsett tidsvinsten, om avståndet mellan bostaden och arbetsplatsen uppgår till minst 2 kilometer.

Som skälighetsavdrag för bilkostnader anses – med vissa undantag – 7:00 kr. för körd mil t. o. m. 1 000 mil per år och för körsträckor däröver 4:40 kr. per mil. Om den skattskyldige uppbär ersättning av medåtkande skall detta beaktas.

Om någon på grund av handikapp e. d. behöver använda bil medges avdrag för bilkostnader oavsett avståndet och tidsvinsten. Avdraget får i så fall – om det är fördelaktigare – medges med den del av de faktiska bilkostnaderna som belöper på körningar till och från arbetsplatsen.

Utskottet

I motionerna behandlas frågor avseende traktamentsbeskattningen och avdrag för ökade levnadskostnader. I motion 418 av Rune Torwald och Karl-Eric Norrby och motion 1142 av Kerstin Andersson i Hjärtum (samtliga c) ställs yrkanden som syftar till en rättvisare beskattning av traktamenten. I den förstnämnda motionen understryker motionärerna angelägenheten av att nuvarande rutiner för upprättande av kontrolluppgift ändras så att som traktamente och rescersättning uteslutande får tas upp belopp som uppburits enligt de grunder som finns angivna i RSV:s anvisningar. Motionären i den sistnämnda motionen gör gällande att man för att få en rättvis traktamentsbeskattning bör ålägga alla arbetsgivare att lämna kontrolluppgift.

Enligt 37 § 2 mom. taxeringslagen behöver en arbetsgivare, om skattechefen i hans hemortskommun medger det, i stället för att lämna utförlig kontrolluppgift om traktamentsersättning vid förrättning inom riket, endast anmärka i kontrolluppgiften att ersättning betalats. En förutsättning för sådant medgivande är att ersättning utgått enligt sådana grunder att den kan antas inte komma att överstiga avdragsgill ökning i levnadskostnaderna, dvs. de av riksskatteverket fastställda normalbeloppen. Utskottet finner det angeläget att arbetsgivare som har erhållit lättnader i uppgiftslämnandet inte missbrukar denna rätt, och det kan enligt utskottets mening ifrågasättas om inte det förenklade uppgiftslämnandet bör kombineras med en skyldighet för arbetsgivaren att på kontrolluppgiften lämna försäkran om att av honom utbetalade traktamenten inte överstiger av riksskatteverket fastställda normalbelopp eller statliga normer.

Reglerna om beskattning av traktamenten utreds f. n. av traktamentsbeskattningssakkunniga. En av denna utrednings huvuduppgifter är enligt direktiven att ge bestämmelserna ett sådant innehåll att skillnaderna i skattehänseende mellan olika löntagarkategorier försvinner och att söka begränsa den skattemässiga hänsynen till kostnader i samband med tjänsteresor till sådana utgifter som kan sägas innebära en verklig fördyring för den anställde. Utredningen, som beräknas avsluta sitt arbete vid årsskiftet 1981-1982, har således att pröva frågor av den art som behandlas i motionerna 418 och 1142. I avvaktan på utredningsresultatet finns det enligt utskottets mening inte anledning att ändra gällande skatteregler eller att vidta andra åtgärder med anledning av motionerna. Utskottet avstyrker således bifall till dem.

Märta Fredrikson m. fl. (c, m) tar i motion 1148 upp frågan om skattelättnader för personer som berörs av broraset vid Almö. Motionärerna anser att riksdagen genom ett uttalande bör klarlägga att sådana extra kostnader som uppstått för löntagare på grund av Almöbroraset skall kunna inräknas i kostnader som medför rätt till avdrag för intäkternas förvärvande.

Vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla skall från intäkterna avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Detta innebär i fråga om löntagare att avdrag får göras för samtliga utgifter som är att anse som kostnader för fullgörande av tjänsten.

Rätt till avdrag föreligger således för kostnader för resor till och från arbetsplatsen. Normalt medges inte avdrag för ökade levnadskostnader enbart på den grunden att den skattskyldige har sitt arbete på annan ort än den där han har sin bostad. Sådant avdrag kan dock medges om anställningen avser en kortare tid eller skall bedrivas på flera olika platser eller det av annan anledning inte skäligen kan ifrågasättas att den skattskyldige skall avflytta till den ort där arbetet skall utföras. Det ankommer på skattemyndigheterna att pröva huruvida broraset vid Almön skall anses utgöra en sådan anledning som bör berättiga till avdrag för ökade levnadskostnader i form av utgifter för hyra av bostad eller andra kostnader. Enligt utskottets mening finns det anledning för myndigheterna att ta särskild hänsyn till de extraordinära omständigheterna i förevarande fall.

Med hänsyn till att nuvarande skatteregler inte utgör något hinder mot att beakta kostnader av den art som avses i motion 1148 bör denna enligt utskottets mening inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer

1. *beträffande traktamentsbeskattningen*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81:418 och 1980/81:1142,
2. *beträffande avdrag för ökade levnadskostnader med anledning av Almöbroraset*
att riksdagen avslår motion 1980/81:1148.

Stockholm den 10 mars 1981

På skatteutskottets vägnar
ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wörnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Valter Kristenson (s), Rune Carlstein (s), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Tage Sundkvist (c), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Curt Boström (s), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Wilhelm Gustafsson (fp), Anita Johansson (s) och Olle Grahn (fp)*.

*Ej närvarande vid betänkandets justering.